

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **J. K.**, zast. Mgr. Františkem Hynkem, advokátem, se sídlem Brno, Údolní 37, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 25, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2005, č. j. 34 Cad 96/2004 - 28,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2005, č. j. 34 Cad 96/2004 – 28,
se z r u š u j e a věc se mu v r a c í k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 14. 7. 2004, č. j. X, byl žalobci (dále též „stěžovatel“) podle § 29 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.) přiznán starobní důchod ve výši 8817 Kč měsíčně.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu, ve které požadoval vydání nového rozhodnutí, jímž bude do vyměření důchodu započtena i doba od 1. 7. 1956 do 31. 12. 1959. Uvedl, že od 1. 7. 1956 do 30. 9. 1957 pracoval u svého otce, který byl soukromě hospodařící zemědělec ve V. Otec za něj neplatil důchodové pojištění. Tuto skutečnost doložil přílohou k žádosti o důchod dokladem „Zápočet doby zaměstnání u příbuzných“ potvrzený dvěma svědky a obecním úřadem. Pojištění si doplatil dne 26. 1. 2004 „Příhláškou“ k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění podle § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. „Přesto mu tato doba nebyla při výměře důchodu započtena. Dále uvedl, že od 1. 10. 1957 byl jeho otec nucen vstoupit do JZD, a stěžovatel v daném JZD musel pracovat jako zaměstnanec do 31. 12. 1959. Toto doložil k žádosti o důchod „Prohlášením o zaměstnání“ potvrzeným dvěma svědky a

obecním úřadem ve V. Tato doba mu nebyla do výměry důchodu rovněž započtena, s odůvodněním, že nebyl přihlášen k důchodovému pojištění jako člen JZD.

Rozhodnutím žalované ze dne 31. 8. 2004, č. j. X, byla stěžovateli započtena nově prokázaná doba a starobní důchod mu byl zvýšen na částku 8984 Kč měsíčně.

Přípisem ze dne 15. 11. 2004 vyzval Krajský soud v Brně stěžovatele, aby ve lhůtě 10 dnů soudu sdělil, zda je postupem žalované uspokojen. Současně jej poučil o důsledcích toho sdělení.

Podáním, které došlo Krajskému soudu v Brně dne 24. 11. 2004, stěžovatel soudy sdělil, že žalovaná započtetla toliko dobu od 1. 7. 1956 do 30. 9. 1957 a nikoliv dobu od 1. 10. 1957 do 30. 12. 1959, kdy pracoval v JZD V. a nemůže být proto novým rozhodnutím uspokojen.

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 31. 8. 2005, č. j. 34 Cad 96/2004 – 28, byla žaloba stěžovatele zamítnuta. Z odůvodnění rozsudku se podává, že z provedeného dokazování nevyplýval žádný přímý důkaz, který by prokazoval, že stěžovatel byl od 1. 10. 1957 do 30. 12. 1959 důchodově pojištěn jako člen JZD V. Z tohoto důvodu soud přisvědčil žalované v názoru o neprůkaznosti dané doby a žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, ve které uváděl, že soud se žalobou řádně nezabýval. Uvedl, že došlo k porušení § 3 odst. 2, 3, 4 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (správní řád), neboť správní orgán stěžovatele nepoučil o všech skutečnostech, kterými by svůj nárok na přiznání důchodu za spornou dobu mohl prokázat, a příp. doplatil i pojistné. Stěžovatel nesouhlasí ani s názorem správního orgánu v otázce jeho vztahu k zemědělskému družstvu. Stěžovatel uváděl, že byl zaměstnancem družstva (členem družstva byl jeho otec), má zato, že řádně prokázal svůj pracovní vztah k zemědělskému družstvu. Stěžovatel jako zaměstnanec řádně pracoval a nebylo v jeho dispozici přihlašovat se k důchodovému pojištění, jeho přihlášení bylo povinností zaměstnavatele. Skutečnost, že správním orgánem nebyly nalezeny listiny, které by účast stěžovatele na důchodovém pojištění prokazovaly, jakož i eventuální skutečnost, že jej zaměstnavatel k důchodovému pojištění nepřihlásil, nemůže být k jeho tíži. Shrnuje, že správní orgán pochybil, pokud stěžovatel řádně nepoučil jak celou věc řešit, například dobrovolnou dodatečnou přihláškou k účasti na důchodovém pojištění, a tím mu znemožnil uplatnění nároku. Stěžovatel se domnívá, že postup soudu i správního orgánu byl v rozporu s právními předpisy, a navrhuje zrušení rozsudku Krajského soudu v Brně a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných stížnostních důvodů (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel důvod kasační stížnosti, když zejména brojí proti nesprávnému postupu správního orgánu a potažmo pak soudu, výslovně nepodřadil žádnému jmenovitému zákonnému ustanovení, dovozuje Nejvyšší správní soud, že stěžovatel namítá stížností důvody vymezené v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., tedy nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a dále nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů

rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Z obsahu spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že tak, jak stěžovatel uváděl již v žalobě, při vyměření starobního důchodu stěžovateli rozhodnutím žalované ze dne 14. 7. 2004, č. j. X, nebyla stěžovateli do dob pojištění započtena doba od 1. 7. 1956 do 31. 12. 1959, jejíž započtení požadoval. V průběhu řízení o žalobě před krajským soudem byla novým rozhodnutím žalované ze dne 31. 8. 2004, č. j. X, stěžovateli započtena nově prokázaná doba pojištění od 1. 7. 1956 do 30. 9. 1957. Z vyjádření žalované ze dne 24. 1. 2005, podaného k výzvě Krajského soudu v Brně vyplývá, že doba od 1. 10. 1957 do 31. 12. 1959 stěžovateli jako doba pojištění započtena být nemůže, neboť kontrolním šetřením u OSSZ v Břeclavi bylo zjištěno, že v uvedené době nebyl stěžovatel přihlášen k důchodovému pojištění jako člen JZD V. Součástí spisu je mj. „Prohlášením o dobách zaměstnání“ stěžovatele, jako dělníka v JZD V. v době od 1. 10. 1957 do 31. 12. 1960, potvrzené dvěma svědky a Obecním úřadem V. Podle vyjádření stěžovatele se v jeho případě v rozhodné době jednalo o pracovníprávní vztah, a nikoliv o členství v JZD, přičemž ani z jiných skutečností z obsahu spisu nevyplyvá, že by u stěžovatele o členství v JZD šlo.

Podle § 13 odst. 1, věty první zákona č. 155/1995 Sb., se *Za dobu pojištění považují též doby zaměstnání získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, s výjimkou doby studia po dosažení věku 18 let;*

Príslušným předpisem platným před uvedeným datem byl zákon č. 100/1988 Sb., který k uvedenému datu v § 6 odst. 1 písm. a) stanovil, že *Důchodového zabezpečení jsou účastní zaměstnanci v pracovním poměru.*, a v § 8 odst. 2 stanovil, že

Pracovní poměr se hodnotí jako zaměstnání, pokud zakládal nemocenské pojištění; nezakládal-li pracovní poměr nemocenské pojištění v době svého trvání, hodnotí se jako zaměstnání, jestliže by zakládal nemocenské pojištění podle předpisů platných v době vzniku nároku na důchod.

Nemocenské pojištění zaměstnanců jak v době, jejíž započtení se stěžovatel dovolává (od 1. 10. 1957 do 31. 12. 1959), tak v době vzniku nároku na důchod (28. 9. 2003) upravoval zákon č. 54/1956 Sb. o nemocenském pojištění zaměstnanců. Ve znění účinném v době, jejíž započtení se stěžovatel dovolává, zákon č. 54/1956 Sb. stanovil v § 2 odst. 1 písm. a), že *Podle tohoto zákona jsou pojištěni, pokud jsou činní v Československé republice, zaměstnanci.* Podle odst. 2 téhož paragrafu bylo stanoveno, že *Zaměstnancem ve smyslu tohoto zákona je také, kdo je činný pro socialistický sektor v poměru, který má obsah zaměstnaneckého pracovního poměru, avšak není takto označen nebo nemá všechny náležitosti předepsané pro vznik zaměstnaneckého pracovního poměru; předchozí ustanovení neplatí, jestliže taková osoba je z důvodu této činnosti pojištěna již podle jiných předpisů o nemocenském pojištění.* Ustanovení § 7 téhož zákona stanovilo, že *Pojištění vzniká dnem vstupu do zaměstnání, které zakládá pojištění podle tohoto zákona.*

Nejvyšší správní soud konstatuje, že jak žalovaná při svém rozhodování, tak krajský soud v napadeném rozsudku, věc stěžovatele z pohledu těchto určujících zákonných ustanovení vůbec neposuzovaly. Oba orgány věc uzavřely na základě toho, že nebyl zajištěn žádný přímý důkaz, prokazující, že žalobce byl v době od 1. 10. 1957 do 31. 12. 1959 důchodově pojištěn jako člen JZD V., aniž by se zabývaly posouzením a vyhodnocením průkaznosti „Prohlášení o dobách zaměstnání“ stěžovatele, jako dělníka v JZD V. v době od 1. 10. 1957 do 31. 12. 1960, potvrzené dvěma svědky a Obecním úřadem V. Proto je

odůvodněná námitka kasační stížnosti, že postup soudu i správního orgánu byl v rozporu s právními předpisy. Stejně tak je zřejmé, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů rozhodnutí, jakož i jinou vadu řízení před soudem, která mohla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud proto napadený rozsudek zrušil.

Za tohoto stavu věci pozbývají na významu jmenovité námitky kasační stížnosti, že správní orgán pochybil, když stěžovatele nepoučil jak celou věc řešit, například dobrovolnou dodatečnou přihláškou k účasti na důchodovém pojištění, a tím mu znemožnil uplatnění nároku. Nehledě k tomu, že těmito námitkami, které byly uvedeny poprvé až v kasační stížnosti, by se Nejvyšší správní soud s ohledem na dikci § 104 odst. 4 s. ř. s. (*Kasační stížnost není přípustná, opírá-li se ...o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.*) a § 109 odst. 4 s. ř. s. (*Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží.*) zabývat nemohl.

Krajský soud se v dalším řízení bude (bez ohledu na rozhodnutí žalované ze dne ze dne 31. 8. 2004, č. j. X, kterým byla stěžovateli započtena nově prokázaná doba (od 1. 7. 1956 do 30. 9. 1957) a starobní důchod mu byl zvýšen na částku 8984 Kč měsíčně), nadále zabývat žalobou ve vztahu k původnímu rozhodnutí žalované, tj. rozhodnutí ze dne 14. 7. 2004, č. j. X, jímž byl stěžovateli přiznán starobní důchod ve výši 8817 Kč měsíčně. Přihlédne přitom ke skutečnosti, že pokud jde o dobu od 1. 7. 1956 do 30. 9. 1957, kdy stěžovatel pracoval u svého otce, pojištění si doplatil dne 26. 1. 2004 ve spojení s „Přihláškou“ k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění podle § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. K rozhodnutí ze dne 31. 8. 2004, č. j. X, nelze přihlídnout z toho důvodu, že toto rozhodnutí, s ohledem na § 62 odst. 5 s. ř. s. za daného stavu věci ani nemohlo nabýt, a také nenabylo právní moci. Tak by tomu mohlo být pouze v případě, kdy by krajský soud byl shledal, že předmětným rozhodnutím byl žalobce uspokojen a řízení o žalobě by zastavil. Krajský soud však musí přihlídnout ke skutečnosti, že pokud jde o dobu od 1. 7. 1956 do 30. 9. 1957, kdy stěžovatel pracoval u svého otce, pojištění si doplatil dne 26. 1. 2004 ve spojení „Přihláškou“ k dobrovolné účasti na důchodovém pojištění podle § 6 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. Pokud jde o dobu od 1. 10. 1957 do 31. 12. 1959 musí krajský soud zvážit, zda bude považovat za dostatečné „Prohlášení o dobách zaměstnání“ stěžovatele, jako dělníka v JZD V. v době od 1. 10. 1957 do 31. 12. 1960 (přičemž rok 1960 stěžovateli do doby zaměstnání, resp. pojištění započten byl), potvrzené dvěma svědky a Obecním úřadem V., nebo zda tam uvedené svědky vyslechne, popř. provede jiný důkaz, vedoucí ke spolehlivému zjištění. Věc přitom posoudí ve smyslu určujících zákonných ustanovení.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán shora vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. února 2007

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu